

DR. BÁLINT RÉKA

PhD-hallgató

KUTATÁSI KÉRDÉSEK ÉS LEHETSÉGES MÓDSZEREK A TRANSZNACIONÁLIS SZERVEZETT BŰNÖZÉS ELMÉLETÉNEK ÉS HAZAI VONATKOZÁSAINAK VIZSGÁLATÁHOZ

Bevezetés

„A transznacionális szervezett bűnözés, napjaink egyik legdinamikusabban fejlődő és egyben tömegeket érintő társadalmi problémája, mely nagy kihívás elé állítja a bűnüldözői szerveket mind európai mind pedig globális szinten. A Globalizáció vívmányai, mint a könnyebb és gyorsabb kommunikáció, a tőke áramlása, az utazás könnyebbsége mind egyben lehetőséget teremtettek arra, hogy bizonyos szervezett csoportok tevékenységei egyre sokrétebbek, változatosabbak legyenek” (UNDOC).

Doktorandusz tanulmányaim célja a transznacionális szervezett bűnözés kutatása, különös tekintettel az emberkereskedelemre, valamint a kábítószer-kereskedelemre. A transznacionális jellegből adódóan nemzetközi összefüggéseiben tervezem a téma vizsgálatát, azonban kutatásommal szeretném felhívni a figyelmet a probléma aktualitására, összetettségére, valamint arra, hogy foglalkozni kell a kérdéssel hazai viszonylatban is. A téma véleményem szerint alapvetően rendkívül aktuális, hiszen az Europol vagy az ENSZ Kábítószer-ellenőrzési és Bűnmegelőzési Hivatala (UNODC) napi rendszerességgel számol be olyan esetekről, melyekről feltételezni lehet, hogy nagyfokú szervezethez állhat az emberkereskedelem és a kábítószer-kereskedelem mögött. Eddigi kutatási eredményeim, melyek főleg a rendelkezésre álló szakirodalom áttekintésén alapulnak, azt jelzik, hogy a transznacionális szervezett bűnözést hazánkban inkább rendészeti, illetve jogi szempontból vizsgálták. Ezzel szemben én kutatásom céljával azt tűztem ki, hogy a magyar helyzet bemutatásán túl a problémát a társadalom és még inkább individuális szinten vizsgáljam, és így a mikroszintű valóságokból állítsam fel a nagy egész jelenségre, tehát a transznacionális emberkereskedelem és kábítószer-kereskedelem hazai állapotára vonatkozó elméleteimet.

A transznacionális szervezett bűnözés – A szervezett bűnözés fogalmi kereteinek meghatározása

A transznacionális szervezett bűnözés fogalmi meghatározása előtt fontosnak tartom magának a szervezett bűnözés fogalmi kereteinek tisztázását, mely már magában évek óta komoly kihívást jelent a jelenséggel foglalkozó kutatóknak, kriminológusoknak és jogtudósoknak, nemzetközi szinten és hazánkban is. Ez abból adódik, hogy a szervezett bűnözés nemcsak egy büntetőjogi fogalom, hanem „globális politikai, gazdasági, társadalmi jelenségek bonyolult eszközcselvénye” (Czine, 2011:6). Éppen ezért, bár nagyon fontos lenne az elnevezés való küzdelem előmozdításához, nehéz egy egységes definíciót találni. A témával foglalkozó szakemberek két csoportra oszthatók, a szervezett bűnözés fogalmi meghatározását illetően. Az első csoportba tartozók taxatív meghatározást, tehát pontos, felsorolásterű definiálást tartanak célszerűnek a téma meghatározásával kapcsolatban. A taxáció elemeit illetően azonban nincs teljes egyetértés (Tóth; Kőhalmi in Kriminológia, 2016: 609). A másik csoport a „szükséges, de elégséges” összetevők köré csoportosítható elemek rendszere, mely szerint egységes elemek alkotta fogalmi meghatározás nem lehetséges, hiszen sokszor országonként más prioritások érvényesülnek. Ezért inkább különféle karakterisztikus vonásokat célszerű felsorolni, melyek jól körülírhatják az adott jelenséget. Ezek a kevésbé általánosítható ismérvek már nem (csak) a szervezett bűnözés jelenségét magát, hanem annak altípusait is képesek megfogalmazni. Ezt a logikát követi a 2002-es Európa Tanács szakértői által kiadott kötelező és esetleges szervezett bűnözést meghatározó kritériumai is. A legfontosabb ismérveknek a következőket tekintik: „több (minimum 3) személy tartós és legalább részben bűnös tevékenységre szerveződő kapcsolata; hierarchikus szervezeti struktúra kialakítása; tervszerű eljárás, munkamegosztással; jogellenes ügyletek jellemzően legális tevékenységgel történő leplezése; illegális nyereségre, haszonszerzésre, ezek optimalizálására való törekvés” (Borai, 1992, Tóth; Kőhalmi in Kriminológia, 2016:610). Egységes definíció kialakítása három egymásra épülő, de rangsorolható szint – a szükséges, jellemző és esetleges szintek – megkülönböztetésével történhet, mely szerint, ha a szükséges feltételek teljesülnek, már elegendő lehet, hogy szervezett bűnözői csoportosulásról beszélhessünk.

A szervezett bűnözéshez tartozó jellemző bűnözési formákat általában 3 csoportra oszthatjuk. Az első csoportba tartozókat összefoglalóan élet, testi épség, személyi szabadság elleni bűncselekményeknek lehet nevezni, jellemzően olyan bűnözési formák tartoznak ide, mint a megfélemlítési vagy leszámolási céllal elkövetett emberölések, testi sértések, illetve túszjejtések. A másodikba, melyet egyszerűsítve szervezett vagyon elleni és gazdasági bűncselekményeknek hívhatunk, tartoznak a közösségi vagy állami költségvetést károsító bűncselekmények, gépjármű- vagy műkinclopások. A harmadik csoportba tartoznak azok a bűncselekmények, melyek kutatási témám szempontjából is nagyon fontosak, nevezetesen a személyek vagy áruk tiltott kereskedelme, így például az ember- és szervkereskede-

lem, az embercsempészet vagy a kábítószer-kereskedelem (Tóth; Kóshalmi in *Kriminológia*, 2016:615).

A tradicionális és a transznacionális szervezett bűnözés elkülönítése – A transznacionális szervezett bűnözés fogalmi meghatározása

Ha kategorizálni szeretnénk a szervezett bűnözést, két fontos, időben is elkülöníthető modellt fedezhetünk fel, melyek igen sok mindenben különböznek egymástól, mind szerkezetileg, mind pedig összetételben, aktivitásban, élethosszban vagy éppen jellegükben egyaránt.

Az első, tulajdonképpen tradicionális forma a „Keresztapa” filmekből is ismert, erős tradicionális alapokon és hierarchián nyugvó szervezett csoportok. A tradicionális maffia csoportosulások mind szervezeti nagyságukban, mind időtartamukban, mind pedig szervezeti és kulturális komplexitásukban különböznek a modern célorientált bűnszervezetektől. Abban is különbözik, hogy a tradicionális csoportosulások egy adott területre korlátozódnak. Nem csak profitáló bűncselekményekben vesznek részt, hanem kvázi politikai funkcióval is rendelkeznek a működési területükön, mellyel erősen befolyásolják a helyi gazdasági és politikai életet. Sokszor az úgynevezett maffia hatalma jobban elfogadott a lakosság számára, mint a helyi állami kormányzaté, melynek oka az, hogy a maffia védelmet nyújt számukra, amit a hivatalos kormányzat képtelen megteremteni. A maffia uralmához egy adott területen sokban hozzájárul a helyi igazságszolgáltatás gyengesége, illetve korrupció (Paoli, 2014:121-123).

Az 1990-es évekre azonban megváltozott a szervezett bűnözés természete és fontos jellemzővé vált annak transznacionális jellege. Napjaink szervezett bűnözésének fontos alapja a funkcionalitás, tehát maga a rendszer szisztematizált, amely meghatározott struktúrát, tagolt feladatkört és célorientáltságot feltételez (Tóth; Kóshalmi in *Kriminológia*, 2016:613). Többé már nem lesz fontos a szervezet nagysága, sőt a cél elérése érdekében sokszor a kevesebb több, hiszen minden felesleges tag csak növeli a kockázatot, a nem kívánt költségeket, valamint veszélyezteti a konspiráció sikerességét. A működésben lévő kötött struktúrát is felváltják az eseti célok szerinti szerveződési keretek, melyek folyamatosan alkalmazkodnak a változó körülményekhez, neheztve ezzel felderítési és a bűnüldözési feltételeket (Tóth; Kóshalmi in *Kriminológia*, 2016:614). A modern szervezett bűnözést gyakran „ille-gális vállalatnak” is szokás nevezni, hiszen az elkövetők profitorientált, racionális döntéseket hoznak a „vállalat” működésével kapcsolatban és csak a szükséges kockázatokat vállalják a szerveződés céljának elérése érdekében, ezzel is magyarázható a szervezetek kisebb mérete és rövidebb élettartama (Kleemans, 2014:35-35). Napjainkban a legtöbb szervezett bűnözői csoportosulás tranzit bűncselekményekben vállal aktív szerepet, hiszen a tradicionális maffia típusú, egy adott terület kontrollálása köré szerveződő csoportosulás a legtöbb demokratikus államban lehetetlen. A tranzit bűncselekményekkel operáló szervezetek nem egy kor-

rupt kormányzatból, hanem sokkal inkább egy megbízható, jó infrastruktúrával rendelkező államból profitálnak (Paoli, 2014:20). A modern transznacionális szervezett bűncselekményekhez tartozik az egyre szélesebb körben terjeszkedő kábítószer-kereskedelem, embercsempészet és emberkereskedelem, valamint a fegyver- műkincs- és egzotikus állatokkal való illegális kereskedelem.

Transznacionális szervezett bűnözés a nemzetközi egyezmények és szervezetek tükrében

A transznacionális szervezett bűnözés elleni fellépés kiemelkedő jelentőségű a nemzetközi, határokon átívelő bűnügyi és bűnüldözői együttműködések tekintetében mind világviszonylatban mind pedig Európai Unió szinten.

Az első, egyben a mai napig legnagyobb jelentőséggel bíró, a transznacionális szervezett bűnözés anyagi és eljárásjogi intézményrendszerének alapjait meghatározó nemzetközi egyezmény az ENSZ Nemzetközi Szervezett Bűnözés Elleni Küzdelemről Szóló Egyezménye, más néven a Palermói Egyezmény. A Palermói Egyezmény elsőként határozta meg és rendszerezi a bűnszervezetekkel kapcsolatos alapvető fogalmi kereteket, mely szerint a legfontosabb kritériumok, hogy a szervezett csoport nem alkalomszerűen jön létre és a tagok pontos feladatmegosztásban tevékenykednek (Bezsenyi, 2015). Az egyezmény jelentős abban a tekintetben is, hogy megfogalmazza, hogy már a szervezett bűnözői csoport létrehozására tett megállapodás, vagy az erre irányuló cselekmények is büntetendők. A Palermói Egyezmény alkalmazási területe az úgynevezett „súlyos bűncselekményekre” terjed ki, melyek közül négyet ki is emel: bűnszervezetben való részvétel; pénzmosás; korrupció; igazságszolgáltatás akadályozása (netjogtár: 2006. évi CI. törvény).

Unió szinten is kiemelkedő problémaként kezelik a transznacionális szervezett bűnözést, melynek eredményeképpen 2014-ben az Európai Tanács Büntetőjogi Kérdésekkel Foglalkozó Európai Bizottsága elfogadta a határokon átnyúló szervezett bűnözésről szóló Fehér Könyvet. A dokumentum elfogadása azon alapszik, hogy létrehozjon páneurópai szinten egy közös szervezett bűnözés elleni stratégiát, melyre azért is szükség van, mivel az Európai Unió országait veszélyeztető bűnszervezetek jelentős része – eredetét vagy székhelyét tekintve – más európai, de nem EU-tagállamokhoz köthető. A Fehér Könyv alkotói a határokon átnyúló szervezett bűnözés elleni küzdelem öt kulcsterületét határozták meg, melyekre vonatkozóan az alábbi követendő irányvonalakat jelölték ki: nemzetközi együttműködés előmozdítása; különleges nyomozási technikák; tanúvédelem; terheltek együttműködésének ösztönzése; együttműködés közigazgatási szervekkel és a magánszektorral; vagyon-helyreállítás (Tornyai, 2014; European Council). Az Európai Unióban továbbá bizonyos nyomozati és igazságszolgáltatási intézmények is biztosítják a tagállamok között-

ti együttműködést a Palermói Szerződés szerinti „súlyos bűncselekmények” esetében. Az Európai Rendőrségi Hivatal (EUROPOL) a terrorizmus, kábítószer-kereskedelem és egyéb súlyos bűncselekmények esetében hivatott a tagállamok illetékes hatóságai közötti együttműködést elősegíteni. Az EUROPOL abban az esetben járhat el, ha alaposan feltételezhető, hogy szervezett bűnözői struktúrával állnak szemben, és az adott bűncselekményben legalább két tagállam érintett, valamint a bűncselekmények súlya is igényli a közös fellépést. A Eurojust célja, hogy az igazságszolgáltatás területén hatékonyabbá tegye a tagállamok közötti együttműködést határokon átnyúló szervezett bűnözői csoportok bűncselekményei esetén. Hatásköre az EUROPOL kizárólagos hatáskörébe tartozó bűncselekményekre is kiterjed. Végül, az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) ugyan nem közvetlenül a szervezett bűnözés visszaszorításában működik közre, de egy másik, a Palermói Szerződés szerinti súlyos bűncselekmény, a szervezett keretek között folyó korrupció ellenében hivatott biztosítani a hatékony tagállami együttműködést, feltéve, ha az az Európai Közösség pénzügyi érdeket negatívan érinti (Tóth; Kóshalmi in Kriminológia, 2016:622).

A transznacionális szervezett bűnözés vizsgálata és elhelyezése a kriminológiában

Ahogy azt a bevezetőben is említettem, tervezett doktori kutatásom a transznacionális szervezett bűnözés legfontosabb aspektusainak, összefüggéseinek megismerésére és értelmezésére, valamint egyes megjelenési formáinak kutatására irányul, melyben különös hangsúlyt kívánok fektetni Magyarország témában való érintettségére. Jelen pillanatban ugyan még munkám legelején járok, de bizonyos kérdések már kristályosodni látszanak a kutatás ezen szakaszában is.

Kutatási kérdések:

Először is fontosnak tartom bemutatni, hogy hogyan, milyen formában jelenik meg Magyarországon a szervezett bűnözés; vannak-e aktív magyar szervezett bűnözői csoportok, és ha igen, a transznacionális bűnözés mely területén tevékenykednek; továbbá milyen nemzetközi szervezett bűnözői csoportok vannak jelen hazánkban és milyen állampolgárságú személyek vesznek részt ezeken a csoportokban.

Mivel a transznacionális szervezett bűnözést kutató munkám fókuszában az emberkereskedelem és a kábítószer-kereskedelem áll, szeretném feltárni a két megjelenési forma összefonódásának mikéntjét és mértékét.

Végezetül, meg szeretném vizsgálni, hogyan viszonyul a társadalom a transznacionális szervezett bűnözés jelenségéhez, elkövetőihez, illetve áldozataihoz. Ezt azért tartom különösen fontosnak, mert a média, melynek valamennyi megjelenési formája nagy hatással

van a közvéleményre, sokszor „romantikus”, pozitív szereplőkként ábrázolja a szervezett csoportok tagjait, különösen kidolgozva a belső személyes motivációikat, érdekeiket (Narcos, Keresztapa filmek, Sopranos stb.). Ezzel szemben az áldozatok, főleg a szexuális célú emberkereskedelem esetében, számtalanszor találják szembe magukat áldozathibáztatással, illetve az ebből fakadó másodlagos viktimizációval.

Módszertani megközelítések:

A megjelölt kutatási téma a hazai és nemzetközi szakirodalom, valamint a vonatkozó szabályozások, kriminálpolitikai stratégiák alapos tanulmányozását és elemzését igényli, ezért a kutatás első időszakában a szakirodalom feldolgozását tervezem. Ezzel párhuzamosan szükségesnek tartom a téma médiareprezentációs elemzését, továbbá a rendőrségi adatok és információk folyamatos nyomon követését, beleértve a hazai és a nemzetközi szinten elérhető adatokat is, többek között az Europol és az UNDOC beszámolóit a transznacionális szervezett bűnözéssel kapcsolatban. A szakirodalmi elemzésen túl, kvalitatív és kvantitatív kutatásokat is tervezek. A magyar viszonylatok vizsgálatához elengedhetetlen a magyar rendőrséggel, ügyészséggel, bírósággal és nem utolsósorban egyes minisztériumokkal való együttműködés annak érdekében, hogy hiteles adatokat szerezzek mind az elkövetői oldalról, mind pedig egy adott eljárás nyomozati, illetve bírósági szakaszairól. A megfogalmazott kérdések egy része kvantitatív statisztikai módszerekkel is relevánsan mérhető. Azonban a pontos kép kialakításában – főleg az emberkereskedelem, valamint az emberkereskedelem és kábítószerkereskedelem összefonódásának tekintetében – kiemelkedően fontos szerepet tulajdonítok olyan kvalitatív interjú módszereknek, mint a narratív interjú, illetve a szakértői interjú.

Kriminológiai kontextus:

Jelen pillanatban, a vázolt kutatási kérdések alapján úgy gondolom, hogy a tervezett doktori disszertációm egy leíró és elemző nézőpontokat vegyítő alapkutatás lesz, ugyanis célom a transznacionális szervezett bűnözéssel foglalkozó tudásanyag bővítése, valamint a magyarországi helyzet elméleti kereteinek kidolgozása. Témám kriminológiai kontextusba helyezésénél, véleményem szerint, ismételten a kutatási kérdések – kiegészítve a tervezett módszertani eszközökkel – nyújtanak segítséget. Ezek alapján a tervezett kutatásom két nagy kriminológiai paradigmán belül fog elhelyezkedni, melyek a pozitivista, illetve az interakcionista paradigmák. A pozitivista paradigma – melynek központi tételei az objektív univerzális igazságok megtalálása, illetve a jelenségek közötti determinisztikus kapcsolatok feltárása – a transznacionális szervezett bűnözés magyar vonatkozásait tartalmazó statisztikai adatok, valamint a hazai és nemzetközi szervezetek dokumentumainak elemzésénél játszik majd szerepet. Az interakcionista paradigma a pozitivista paradigmával ellentétben, a szubjektivitás szerepét emeli ki a bűnözés megismerésében, továbbá feltételezi, hogy amit normaszegőnek, így végső soron büntetőjogilag üldözendőnek tartunk, az folyamatos társadalmi és egyé-

ni interakciók, diskurzusok, viták és minősítések eredménye, azaz társadalmi konstrukciók (Borbiró in: Kriminológia, 2016:37). Mivel a hazai transznacionális szervezett bűnözést elsősorban túlélők (volt áldozatok) narratív interjúk vizsgálatával szeretném kutatni és mivel ők az általuk megélt valóságot fogják elmondani nekem, melyet én a saját valóságomból kiindulva fogok elemezni és így végezetül magáról a jelenségről elméletet alkotni, véleményem szerint az interakcionista paradigma nagyobb hatással lesz a kutatásomra. Ezt erősíti a harmadik kutatási kérdésemben felvetett hipotézis, miszerint a média hatással van a közvéleményre, hiszen a transznacionális szervezett bűnözés jelenségének, áldozatainak, elkövetőinek megítélése így egy média által erősen befolyásolt társadalmi konstrukció.

A narratív interjúk vizsgálat arra is remek lehetőséget kínál, hogy megismerjük az interjúalanyok – legyen áldozat vagy elkövető – élethelyzetét, társadalmi státuszát, emberi kapcsolatainak mibenlétét vagy éppen minőségét, egyszóval a kulturális hátterét. Ezen megállapítás, valamint a média szerepének fontossága a transznacionális szervezett bűnözés megítélésében vezetett el a kulturális kriminológiához, mint kriminológiai iskolához, melynek kontextusában kívánom majd a kutatásom elvégezni. A kulturális kriminológia a kulturális és kriminológiai folyamatok kapcsolódásait kutatja a kortárs társadalomban. A bűnözést és az arra adott társadalmi válaszokat kulturális jelenséggé vizsgálja, ötvözve a kulturális, posztmodern, valamint kritikai elméleteket az interakcionista szociológiával, etnografikus módszerekkel, illetve média- és szövegelemzéssel (Ferrell, 1999:395). Négy nagy kutatási területe közül a bűnözés, mint kulturális gyakorlat, valamint a tömegkultúra szerepének vizsgálata azon irányvonalak, melyek mentén én is dolgozni tudok a saját témámban.

Összegzés

A Magyar Kriminológiai Társaság ülésén elhangzott előadásom és annak írásos változatának elsődleges célja az volt, hogy a modernkori szervezett bűnözésre vonatkozó fogalmak, megközelítések ismertetésén túl bemutassam, hogy kutatásom során milyen módszertani eszközökkel és milyen kriminológiaelméleti keretrendszerek mentén kívánok hozzájárulni a probléma hazai vonatkozásainak megértéséhez. Bár még rendkívül hosszú út áll előttem, úgy vélem, hogy jövőbeni disszertációmban kiemelt jelentőséggel fogok foglalkozni a tradicionális és modern szervezett bűnözés elkülönítésével, a témán belül az általam fókuszba helyezett két probléma, az emberkereskedelem és a kábítószer-kereskedelem közötti összefonódások vizsgálatával, valamint a téma társadalmi megítélésével. Úgy gondolom, hogy nagy kihívás lesz a téma kutatása, azonban szeretném azt remélni, hogy minden kis tanulmány, mely segíti a probléma megértését, hozzájárul ezen súlyos bűncselekmények visszaszorításához.

Irodalomjegyzék

2006. évi CII. törvény az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezménynek az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló Jegyzőkönyve kihirdetéséről 3. cikk: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0600102.tv
- Bezsenyi T., (2015): A szervezett bűnözés elleni nemzetközi együttműködés értelmezései a magyar igazságszolgáltatásban, Polgári Szemle: Tanulmányok a Nemzetközi Téből, Térről 11.é/1-3.sz. Letöltve: 2019.01.12. <https://polgariszemle.hu/archivum/95-2015-junius-11-evfolyam-1-3-szam/tanulmanyok-a-nemzetkoezi-terbol-terrol/663-a-szervezett-bunozes-elleni-nemzetkoezi-egyuettmukoedes-ertelmezesei-a-magyar-igazsagszolgáltatásban>
- Borbiró A., Gönczöl K., Kerezsi K., Lévay M., (2016): Kriminológia, (Wolters Kluwer. Budapest. 2016) 603-626; 34-37
- Czine Á., (2011): Az emberkereskedelem, mint a szervezett bűnözés egyik megjelenési formája: <http://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/15593/czine-agnes-phd-2012.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, Letöltve: 2017.02.24.
- Európa Tanács: Fehér könyv a határokon átnyúló szervezett bűnözésről (2014): <https://edoc.coe.int/en/organised-crime/6837-white-paper-on-transnational-organised-crime.html> Letöltve: 2019.01.11
- Ferrell J., (1999): Cultural Criminology, Annual Review of Sociology 1999/ 25:395-418. old.
- Kleemans, E., (2014): Theoretical Perspectives on Organized Crime. In: Paoli, L. (szerk.), (2014): Oxford Handbook on Organized Crime (Oxford University Press, Oxford) 32-52. old.
- Paoli, L., (2014): The Italian Mafia. In.: Paoli, L. (szerk.), (2014): Oxford Handbook on Organized Crime (Oxford University Press, Oxford) 121-141. old.
- Paoli, L., Vander Beken, T., (2014): Organized Crime: A Contested Concept. In.: Paoli, L. (szerk.), (2014): Oxford Handbook on Organized Crime (Oxford University Press, Oxford) 13-31. old.
- Tornyai, G., (2014) Fehér könyv a határokon átnyúló szervezett bűnözésről: <http://www.juris.u-szeged.hu/kutatas-tudomany/tornyai-gergely/feher-konyv> Letöltve: 2019.01.11.
- UNDOC: Organized Crime: <http://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro.html> Letöltve: 2019.01.11.